

Ingemar Struwe

Tankar vid dammen

En dammfilosofs betraktelser den tredje sommaren

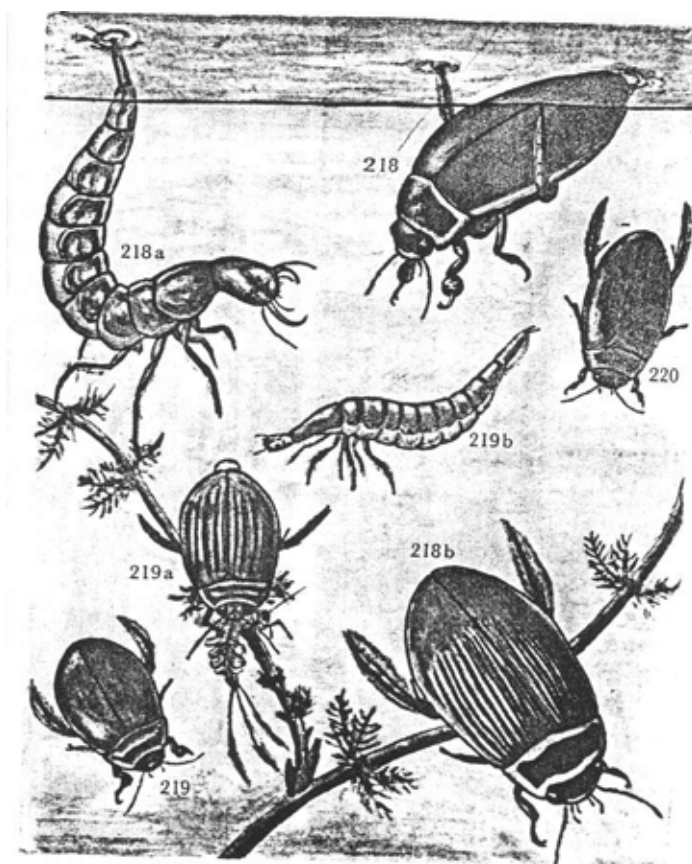
Skridsko på sex fötter

Islossningen ägde rum i början av april och det dröjde sedan bara någon dag innan både virvelbaggar och skraddare hade koloniserat ytan. Omsättningen skedde som alltid om nätterna. Vissa morgnar hade skarorna ökat väsentligt, andra nätter hade utflygningen varit påtaglig. Men april är en opålitlig månad, temperaturen åker hiss, och så kommer frostnätterna med nyisläggning. Det blev gång på gång upp till centimetertjock nyis som varade en eller flera dagar, men så snart den smält var virvelbaggarna och skraddarna ute på ytan igen. Vad gör de när det är nyis? Jag kunde inte lösa gåtan och nämnde den för vännerna i föreningen som var smartare än jag. Åker skridsko! var det avväpnande svaret. Det var ju genant för en ordförande i en långfärdsskridskoklubb att han inte insett det...

Vattenväxter och smådjur

De stora dykarna av släktet *Dytiscus* brukar komma och gå under våren men tycks helst vilja ha nakna vatten, så i år när jag planterade in vattenväxter i större mängder var de inte så vanliga gäster. Vanlig hela sommaren blev däremot den där korta breda dykaren av släktet *Acilius*.

Vattenväxtingplanteringen gav spännande botaniska upplevelser som när både vattenaloe och dyblad blommade. Växterna var hämtade i vattendrag runt om och senare på sommaren upptäckte jag vad som följt med plantorna i ägg eller embryoform: iglar, sötvattengråsuggor, karminröda vattenkvalster och dammsnäckor som hann växa sig flera centimeter stora under sommaren. Andmaten bredde snabbt ut sig och skapade gröna gungande mattor som blev välkomna landningsplattformar för alla törstiga getingar och blomflugor denna rekordlånga och varma sommar.

Figur ur *Vad jag finner i sjö och å* av Mandahl-Barth

Amfibiehelikoptrar och flygande ubåtar

Under ytan vimlade det efterhand av trollsländelarver som genom kannibalism höll varandra inom rimliga gränser. Jag antar att det var avkomma efter den äggläggande starrmosaik-trollsländan på torvkanterna förra sommaren. Jag såg henne i år också där hon cirkulerade runt dammkanten och placerade sina ägg ett och ett i torven. Äggläggande tandempar av den vackert röda ängstrollsländan flög då och då som marinhelikoptrar över ytan och doppade ekipagets bakdel i vattnet. En dag när jag som så ofta satt vid kanten och filosoferade över dess liv blänkte några andra blixtrande helikopterblad till över dammen och ned på ytan dansade en skraddare. Under någon sekund hann jag se flygvingarna innan de veks in. En annan varm sensommardag stod jag där drömmande och förbi mitt öra flög en gråskimrande projektil linjalrakt ned mot och direkt genom vattenytan där färden fortsatte med breda ryggsimmartåg ned mot botten - en flygande ubåt! Ryggsimmarna var i likhet med buksimmarna talrika i dammen hela sommaren, det fanns ju gott om mat. En ryggsimmare i färd med att intaga en läcker skaldjursmåltid på sötvattengräsugga blev störd av en annalkande dykare, lämnade sitt byte på botten, jagade bort konkurrenten, behövde luft och tog en vända upp till ytan och återvände sedan ned till bytet på botten - en bra bit bort.

Dammar och filosofer

Anlägger man en damm får man räkna med att det kommer att gå åt mycket tid att sitta vid den och filosofera - eller snarare ligga på magen vid den och fundera över vattenkvalstrens spridningsbiologi, studera etologiska fenomen eller överväga ekologiska samband. En god vän i entomologskaran meddelade i somras att han stimulerad av mina vittnesmål hade lyckats komma över grannens parabolantenn, grävt ner den och skapat en damm! Sen hade han lagt sig på magen vid kanten och väntat. Och mycket riktigt: efter några veckor kunde han häpen studera råttsvanslarvernas biologi på nära håll! Han fick dock aldrig se någon av dem förvandlas till en vacker blomfluga, och jag har inte fått se någon trollslända kläckas ur min damm. Nu väntar vi alla dammägare på nästa säsongs filosofistunder.